

Gehoorgangontsteking en M-Plastiek

Keel-, Neus- en Oorheelkunde

Inleiding

Een gehoorgangontsteking is een ontsteking van de huid van de gehoorgang. Dit wordt ook wel een 'zwemmersoor' of otitis externa genoemd. Een gehoorgangontsteking is één van de meest gestelde diagnoses in de Keel-, Neus- en Oorheelkunde (KNO)-praktijk. Ongeveer drie tot tien procent van de KNO-patiënten bezoekt de KNO-arts met klachten van een gehoorgangontsteking. Vaak heeft één patiënt meerdere malen per jaar een gehoorgangontsteking. De ontsteking wordt meestal veroorzaakt door een bacterie, maar een schimmelinfectie is ook mogelijk.

De oorzaken

De huid van de gehoorgang wordt beschermd door het oorsmeer, dat zuur en vettig is. Als de beschermende factoren, zoals oorsmeer en een intacte opperhuid, wegvallen, bestaat er een verhoogde kans op een gehoorgangontsteking.

De bekendste oorzaken van een gehoorgangontsteking zijn:

- **zwemmen en baden.** Hierbij is de vochtigheidsgraad in de gehoorgang verhoogd en wordt deze minder zuur, waardoor de kans op een ontsteking groter wordt. Daarom wordt een gehoorgangontsteking ook wel 'zwemmersoor' genoemd;
- **oorpeuteren.** Bij in de gehoorgang peuteren en het zelf reinigen met wattenstaafjes, pennen, paperclips, lucifers, sleutels en dergelijke kunnen wondjes ontstaan. Ook kan men hierdoor het oorsmeer dieper in de gehoorgang duwen. Er kan zich dan ook nog een prop oorsmeer vormen. In de broeierige ruimte achter deze prop kan gemakkelijker een ontsteking ontstaan;
- **gestoorde beluchting.** Een verminderde beluchting van de gehoorgang kan al aanleiding geven tot een ontsteking, bijvoorbeeld door langdurige afsluiting van de gehoorgang met een oordopje. Mensen met een smalle gehoorgang hebben vaker last van een gehoorgangontsteking;
- **haargroei.** Des te meer haren zich in het buitenste deel van de gehoorgang bevinden des te groter is de kans op een ontsteking ten gevolge van een verstoring van het normale transportmechanisme van het oorsmeer;
- **cosmetische producten.** Bijvoorbeeld shampoo, zeep en haarspray kunnen de huid in de gehoorgang irriteren. Als de huid geïrriteerd raakt, is deze kwetsbaar en kan gemakkelijker een ontsteking ontstaan;
- **allergische huidreactie.** Allergische reacties op koptelefoons, (oorstukjes van) hoortoestellen en oordruppels kunnen aanleiding geven tot krabben in de oren, waardoor er kleine beschadigingen in de gehoorganghuid ontstaan met verhoogde kans op een ontsteking;
- **relatie tussen gehoorgangontsteking en andere aandoeningen.** De gehoorgangontsteking kan deel uitmaken van een huidziekte, zoals eczeem, psoriasis of contactallergie. Bij deze aandoeningen staat jeuk op de voorgrond. Bij het onderzoek zal een (KNO-)arts daarom ook letten op de behaarde hoofdhuid en bijvoorbeeld de elleboog. Bij het doornemen van de ziektegeschiedenis zal ook gevraagd moeten worden naar suikerziekte. De bloedvatbeschadiging op basis van suikerziekte kan leiden tot plaatselijk verminderde doorbloeding, waardoor afbraak van huid en kraakbeen kan optreden. Tevens zorgt deze zelfde bloedvatbeschadiging ervoor dat antibiotische behandeling en de afweerreactie van het lichaam minder efficiënt zijn.

Veroorzakers van een gehoorgangontsteking

Veroorzakers van een gehoorgangontsteking kunnen zijn:

- **bacterie.** De gehoorgangontsteking wordt meestal veroorzaakt door bacteriën in combinatie met een beschadigde huid. Het betreft hierbij in een meerderheid van de gevallen de bacterie *Pseudomonas aeruginosa*. Uit een gezonde gehoorgang kan men zelden tot nooit *Pseudomonas aeruginosa* kweken. Dit in tegenstelling tot een gehoorgang met een beschadigde huid. In de helft van het aantal gevallen wordt de ontsteking door meerdere bacteriën tegelijk veroorzaakt;
- **schimmel.** Aan een schimmel als veroorzaker moet ook worden gedacht. Een schimmel komt vooral voor in een vochtig, warm klimaat. Vandaar dat in Nederland een schimmelinfectie van de gehoorgang frequenter in de zomer wordt waargenomen. Het is dan warm en er wordt meer gezwommen, waardoor er water in de gehoorgang komt.

Klachten van de verschillende soorten gehoorgangontstekingen

We onderscheiden de volgende gehoorgangontstekingen:

- **acute gehoorgangontsteking.** In de acute vorm zal de patiënt veelal klagen over jeuk en pijn. De pijn kan dusdanig hevig zijn, dat de patiënt hierdoor niet kan slapen. Ook zijn er vaak klachten van een vol gevoel in het oor en een iets verminderd gehoor.
Bij onderzoek van oorschelp en ingang van de gehoorgang ziet men:
 - een rode, gezwollen huid van de gehoorgang, soms tot in de oorschelp met vernauwing van de gehoorgang en / of
 - een loopoor en korstvorming.Druk op het kraakbeen voor het oor is pijnlijk. Het inbrengen van een oorkijkertje door de (KNO-)arts en het naar achter trekken van de oorschelp is pijnlijk. Bij een uitgebreide vorm van gehoorgangontsteking zullen ook koorts en zwelling van de lymfeklieren rondom het oor en in de hals gaan optreden. Door de zwelling of afscheiding kan een patiënt tijdelijk minder goed horen;
- **chronische gehoorgangontsteking.** Bij de chronische gehoorgangontsteking staat de pijn minder op de voorgrond. Het is vooral de niet aflatende jeuk die hindert. De huid kan droog en schilferig zijn, maar ook vochtig (loopoor). Bij een chronische ontsteking kan het afnemen van een kweek belangrijk zijn om de verwekker van de ontsteking op te sporen. Soms is het noodzakelijk eerst enige tijd geen antibioticumhoudende oordruppels te gebruiken voorafgaand aan een oorkweek;
- **schimmelinfectie van de gehoorgang.** In het geval het een schimmelinfectie betreft, treft men in de gehoorgang een dikke uitvloed aan (beeld van 'natte kranten'). De (KNO-)arts kan de schimmelinfectie vaak al bij inspectie van het oor herkennen door zwarte puntjes of witte 'watjes' temidden van de uitvloed. Ook een blauwgroene of gele verkleuring kan worden gezien, afhankelijk van de schimmelsoort. Langdurig gebruik van bepaalde oordruppels werkt het ontstaan van een schimmelinfectie in de hand door de wijziging van de normale evenwichtige samenstelling van de bacteriën in de gehoorgang. Er ontstaat als het ware ruimte voor schimmels. Een oorkweek kan het vermoeden op een schimmelinfectie bevestigen.

Onderzoek bij een gehoorgangontsteking

De diagnose gehoorgangontsteking wordt bijna altijd gesteld op basis van het klachtenpatroon en het onderzoek van het oor. In enkele gevallen zal aanvullend onderzoek nodig zijn in de vorm van het afnemen van een kweek, het maken van röntgenfoto's of het doen van weefselonderzoek.

Bij verdenking op een contactallergie kan aanvullend allergieonderzoek door een huidarts gewenst zijn.

Behandeling van een gehoorgangontsteking

In vrijwel alle gevallen beperkt een gehoorgangontsteking zich tot de huid van de gehoorgang en is het eenvoudig te genezen met een plaatselijke (lokale) behandeling. Na één tot twee weken zijn de klachten verdwenen.

Afhankelijk van de soort ontsteking zijn verschillende behandelingen mogelijk.

Acute gehoorgangontsteking

Bij de acute vorm van gehoorgangontsteking is het belangrijk de gehoorgang goed te reinigen (door de (KNO-)arts) zonder de huid te beschadigen (zogenaamd 'oortoilet'). Zolang dit niet is gedaan, zal iedere behandeling minder effectief zijn. De beste manier om dit te doen, is onder zicht van een oormicroscop door middel van zuigen met een klein stofzuigertje. Indien de korstjes niet goed te verwijderen zijn, kan het noodzakelijk zijn om eerst te druppelen. Aangezien de gehoorgang bij de acute ontsteking soms sterk vernauwd is, zal nadien druppelen - door de patiënt zelf - niet voldoende zijn. De oordrappel komt dan immers niet voldoende op de plaats van de ontsteking. Daarom wordt na het schoonmaken vaak een tampon (gaasstrookje) diep in de gehoorgang ingebracht met daarop een zure oordrappel of een ontstekingsremmer en antibioticum.

Het kan nodig zijn om de gehoorgang een aantal malen per week te reinigen en opnieuw een schone tampon in te brengen. Indien de gehoorgang voldoende ruim geworden is, kan overgegaan worden op druppelen zonder tampon.

De toediening van zure oordruppels kan een branderig gevoel veroorzaken. Vaak worden ook oordruppels voorgeschreven die een corticosteroïd bevatten, al dan niet in combinatie met één of meerdere soorten antibiotica.

Chronische en droge gehoorgangontsteking

Bij de chronische vorm van gehoorgangontsteking op basis van eczeem en bij de droge vorm van gehoorgangontsteking helpt een corticosteroïdhoudende oordruppel vaak al voldoende. De aanpak van de behandeling komt voor het overige overeen met die bij de acute vorm: oortoilet en toepassen van oordruppels, waarbij de keuze mede wordt bepaald door de uitkomst van het kweekonderzoek.

Schimmelinfectie gehoorgang

Een schimmelinfectie wordt behandeld door middel van een grondig oortoilet, gevolgd door toepassing van zure oordruppels of een antischimmelgeneesmiddel, dat plaatselijk via een oordruppel of via een tablet of drankje kan worden toegediend. Een corticosteroïdhoudende oordruppel moet vermeden worden. In hardnekkige gevallen wordt een antischimmelcrème op een tampon toegepast.

Pijnstilling

Indien de pijn op de voorgrond staat, kan pijnstilling toegevoegd worden aan de plaatselijke behandeling. Meestal volstaan middelen met een pijnstillende en koortswerende werking, die tevens een ontstekingsremmend effect hebben (zogenaamde NSAID's).

Antibioticum

Zelden is een antibioticumkuur nodig. Indien dit naar het inzicht van de (KNO-)arts wel noodzakelijk is, zal deze bij voorkeur na het afnemen van een kweek worden gegeven. Indien niet gekweekt wordt - of reeds gestart wordt met een antibioticum voordat de uitslag van de kweek bekend is - verdient een breedwerkend antibioticum de voorkeur vanwege het feit dat de ontsteking vaak door meerdere bacteriën tegelijk veroorzaakt wordt.

Operatie / M-Plastiek

In bepaalde gevallen is een operatieve behandeling nodig voor een gehoorgangontsteking. De oorzaak van een steeds terugkerende of slecht te genezen gehoorgangontsteking kan een te nauwe ingang van de gehoorgang zijn. In dat geval kan gekozen worden voor een gehoorgangoperatie (meatusplastiek / M-plastiek), waarbij kraakbeen uit het buitenste deel van de gehoorgang wordt verwijderd. Deze ingreep kan eventueel onder plaatselijke verdoving worden uitgevoerd. In sommige gevallen dient ook het benige deel van de gehoorgang te worden verruimd. Veelal is dan algehele verdoving noodzakelijk.

Aanvullende informatie

Meer informatie over een gehoorgangontsteking kunt u vinden op de website van ons ziekenhuis: www.mst.nl/kno.

Tenslotte

U heeft recht op juiste en volledige informatie. Pas als u voldoende inzicht heeft, kunt u weloverwogen toestemming geven voor een bepaalde behandeling of een bepaald onderzoek. Als iets u niet geheel duidelijk is, vraagt u de specialist dan om nadere uitleg.

Bron: www.kno.nl